

Литературно ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ

СЪЮЗ НА ПИСАТЕЛИТЕ
ЗЕМЕДЕЛЦИ В БЪЛГАРИЯ

143 ГОДИНИ БЕЗСМЪРТИЕ

ДУМИ НА ВАСИЛ ЛЕВСКИ:

„Всекиму ще се държи сметка за делата.“
„Дела трябват, а не думи!“
„Ако спечеля, печеля за цял народ - ако загубя, губя само мене си.“

АПОСТОЛЕ...

Апостоле, под портрета ти на сянка днес много, много псевдобългари седят, потънали в престъпна, тежка дрямка, блажени сънища спохожда им сънят! А други пък се мъчат в твоята рамка / о, срам! / над твоя образ да се извисят и гратят като всяка черна вранка, и правят опити и теб да опетнят. И питам те, Апостоле, кажи ми: ти мислил ли си, че след теб ще се родят такива изроди неотразими, които с дявола ще се сродят и с пъклени дела неизброими държавата за юдници ще продадат?!?

Харалан Недев

ПОКЛОН

На Александър Стамболийски

Стъпала до небето чак,
а горе твоят мавзолей.
Пристъпвам с воценица пак
и селянин до мен немей.

В гърди стаявал черна скръб
сълза отронвам... И стон
привежда селския ми гръб
след моя старчески поклон.

Йордан Борисов

Издаването на този брой на вестник
"Литературно земеделско знаме"
е финансирано от земеделеца
ЦВЕТКО ЗАХАРИЕВ ГЕОРГИЕВ,

член на комисията

Обезщетение на репресираните
по чл. 4 от Закона.

Сърдечно благодарим, приятелю!

ПЕСЕН ЗА АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ

Заплакала й гората
и на гората листето,
мъже по черни угари,
вдовици с черни забрадки.
Заплакали са полята
и на полята тревата,
селяци по занданите,
сираци по мегданите
заради Стамбол войвода:

„Де да е Стамбол, да доде,
земята редом да види -
земята ни се почерни,
гората попар удари,
полята слана ослани,
в селата вихър помина,
клетки селяци размята -
кои по тъмни зандани,
кои по стръмни балкани,
кои по пуста чужбина...“

Де да е Стамбол, да доде,
буйна му снага да видим,
огнени очи да светнат,
мъжки му думи да чуем -
мъките да ни развее...“

Тече Марица кървава,
никому дума не казва -
какъв е юнак загинал
до китните й брегове.
Какви е думи издумал
за рода и народа.
Какви е мъки претеглил
за тия черни селяци,
за тия клетки сираци,
за тия кутри вдовици...

Тече Марица кървава,
никому дума не казва
заради Самбол войвода.

Трифон Кунев

140 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ТРИФОН КУНЕВ

ГОЛЕМИЯТ АВТОР на „Ситни дребни...“

Трифон Кунев е един от най-значимите български писатели, оставил трайна диря в съкровищницата на нашата литература и публицистика. Неприемим борец за демокрация, справедливост и свобода, до края на дните си той остава верен на идеите на БЗНС. Преследван, малтретиран, няколко пъти хвърлян в затвора и преди и след 9 септември 1944г., той никога не отстъпва от хуманните си позиции.

Роден е на 20 февруари 1880г. в с. Ъглен, Луковитско, където завършва основно образование. Средно образование завършва в Априловската гимназия, а право - в Софийския университет.

Като офицер участва в Балканската, в Междусъюзническата и в Първата световна войни...

Вече е възприел земеделските идеи и в лицето на БЗНС начело с Александър Стамболийски вижда „единствената възможност народът сам да излекува тежките рани от трите войни.“ /цитат на Кунев/

Още през ученическите си години пише стихове. През зрялата си творческа възраст създава чудесна поезия в духа на народната песен, както и лирика. Особено сполучливи са неговите разкази, фейлетони, статии...

Журналистическите си и литературни материали печати във вестниците „Българан“ и „Воля“, а най-активно и плодотворно е сътрудничеството му на в. „Земеделско знаме“ и „Народно земеделско знаме“.

Трифон Кунев е избран за първи председател на Съюза на българските писатели след 9 септември 1944 г. Но... за кратко до март 1945 г., когато излиза от печат сборникът му „Ситни дребни като... камилчета“. В книгата си изобличава остро властниците, които потъпкват свободата и демокрацията у нас. Между 1945 и 1950 г. е редактор на списание „Изкуство“, както и на официоза на БЗНС - Никола Петков вестник „Народно земеделско знаме“ където води рубриката „Ситни, дребни като камилчета“. В нея Трифон Кунев публикува редица фейлетони, в които защитава основните демократични свободи, в противовес на опитите за налагане на комунистически диктатура и тоталитарен режим в България. Неговата политическата сатира достига своя връх в една стройна поредица от коментари върху обществените процеси по онова време, чиито творчески синтез е олицетворен във фейлетон със заглавие „Имало е по-тежки времена, но по-подли никога!“.

Публицистиката на Трифон Кунев предизвиква силното недоволство на властите и лично на комунистическия вожд Георги Димитров. В своя реч на 2 юни 1946 година той подлага Кунев на остри нападки и заявява, че такива като него „трябва да отидат в архивата на историята, защото са ненужни и вредни“. Няколко дни по-късно, на 8 юни 1946 година, Трифон Кунев е жестоко пребит в редакцията на „Народно земеделско знаме“ и е затворен в Централния софийски затвор, където без съд и присъда престоява в мъчения 138 дни, след което е освободен.

Избран е за пореден и последен път за народен представител във Великото народно събрание от БЗНС.

Преди това е избран за народен представител в периода 1920-1923 г. и 1931-1934 г.

След обесването на Никола Петков и ликвидацията на парламентарната опозиция процесът срещу Кунев е подновен и през ноември 1947 година той е осъден на 5 години затвор.

Неговата неотстъпчивост от идейните му и естетически позиции, от изконните демократични принципи стават причината литературните му и публицистични произведения да бъдат инкриминирани до началото на 90-те години на ХХ век. Тогава по предложение на Радой Ралин той посмъртно беше реабилитиран и бе възстановено членството му в Съюза на българските писатели, от който е изключен.

Вследствие на причинените му страдания здравето на Трифон Кунев е разклатено. Той умира на 1 февруари 1954 година.

Кирил Назъров

ДАРЕНИЯ

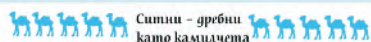
за в. „Литературно земеделско знаме“

Атанас Личев - 25,00 лв.
Велка Борисова Стамова - 20,00 лв.
Тако Караиванов - 20,00 лв.
Теню Янчев, с. Книжовник,
Хасковска област - 20 лв.
Петър Петров от с. Кортен - 20,00 лв.
Любен Николов Лалев - 20,00 лв.
Митка Янчева, с. Столът - 20,00 лв.
Д-р Райна Димитрова - 20,00 лв.
Иван Селановски - 5,00 лв.

Скъпи приятели,
БЛАГОДАРИМ ВИ!

БОКЛУКЧИЙСКА

Може някак да се справим
с чуждестранните боклуци
във чували,
но с нашите полит-боклуци
едва ли!!!

ПОКАНА СЪС СРОК НА
ГОДНОСТ

През великденските пости
добре дошли сте ми на гости.
Но кога се блажи
поканата не важи!

КАМЪНИ

Купчината във бъбрека набъбва,
Но моля Бог да ме предпазва
не от камък в моя бъбрек,
а от камък в чужда пазва!

МОМИНСКИ ИЗБОР

Грозен, грохнал, стар,
ала... олигарх!

Бодил Розин

ИГРОВИТАТА МЕЦАНА

/на продажниците/

Две мечки се събраха във гората.
Едната се захвали:
- В селата
без мене панаир не става.
Прочута съм, навред се славя.
Където мина викат, скачат,
деца игриви ме закачат,
а аз хорце си ситно вия...
От теб не искам аз да крия
какви сладкиши там съм яла,
не си ги дружке, сънувала!...
Да уредя и ти със мен
да дойдеш някой ден?

-Да дойда - рече другата Мецана,
що беше от Балкана, -
но ти кажи:
какво със зъбите ти стана
и на носа ти кой синджир сложи?...
То другото е ясно:
Щом рипаш по свирнята,
похвално ще те тупат по снагата
и пълни ще ти бъдат все устата!
Това предателство е, дружке моя стара,
ти май любов си правиш със Мечкаря!

Като ранена селската ни меца изрева,
присви глава,
па хукна към селата
за нея място няма във гората.

Стоян Колдов

НЕ СЕ МРАЗЕТЕ

Земята всички е люляла
и всички майчица е хранила,
и песен люлчена е пяла,
и от лоши думи ни е бранила...

Пораснали, си знаем враговете,
но и тях не ги мразете!
От приятелствата се пазете,
че коварството навред пълзи
и когато рони ред сълзи...

На този свят дошли са някои
хвъркати,
други - сладкодумни, благи,
трети - подли и рогати...
Това е стара мъдрост, драги!

Георги Козарев

ОРИСИЯТА НА СЕЛЯКА

от стр. 3

Започва малко притеснен и скован, като на разпит:

"Роден съм на 6 септември 1930 г. в с. Книжовник в средно земеделско семейство. Моите родители владеят и обработват 150 дка земя. В нашия край такива семейства се определят като средни стопани..." Слушам с удоволствие разказа на бай Теню. Постепенно той се успокоява и започва да си спомня за своето семейство и род.

До 1906 година селото носи името Idebik. На турски думата означава върба, но името е взето от староперсийската ide книжнина. В село Книжовник населението изповядва християнство. В центъра на селото се намира и местната църква. В началото на XX в. в с. Идебик, преименувано през 1906 г. на Книжовник, живее Теню Янчев - ханджията. С буен нрав и предприемчив дух, той се занимава с търговия. Има и свой хан, където върти търговските си дела. През късните години на своя живот дядо Теню е разказвал охотно за преживелиците си, но кой ти се е сещал тогава да помни и записва тези истории. Бай Теню помни добре дядо си и в мерена реч увековечава своите опити да разбере чувствата си към него:

ДЯДО

Дядо пиеше гроздова ракия,
на бавни и едри глътки,
и ставаше все по-намръщен.
Очите му пушаха пламък.

Излизаше после на двора,
сечеше дърва за орgev.
Сечеше ги с някаква злоба,
сякаш отсича глави...

Спомня си с тъга за живота на село за плодородната земя, огромните стада и за уханните селски вечери. На родното село с любов бай Теню посвещава много поезия:

Всяка вечер по стръмните друмища
слизат бавно звънливи стада.
Запустват гори и кърища
и притихват в вечерна тъма.

По прозорците на моята стая
капе бавно вечерен дъждец.
Навън край пътя минава
и засвирва безгрижно шурец.

Семейството на дядо Теню е било голямо. Със съпругата си отглеждат четири деца. Първородният син е Янчо Тенев баща на моя събеседник. Той обаче за разлика от своя баща отглежда две деца. Бай Теню разказва за първите си спомени:

"Помня от 6-годишен живота на село. Завърших прогимназията в село през 1944 г." С д-р Сованджиев, негов връстник и съученик и съселанин идват в града, за да се запишат заедно с други момчета от Хасково в гимназията... „Земеделците в с. Книжовник активно пропагандират земеделската идея, като организират в селото вечеринки. Аз съм малък, но Георги Стайков ме натоварва да изнеса реферат. Постепенно опозицията в Хасковския регион се организира и надига. През 1945 г. си спомням организиран многолюден митинг в Еврейския парк в Хасково. На него присъстват Борис Бумбаров и Петър Сърбински, който е секретар на ЗМС. На митинга присъстват представители дошли от цялата Хасковска околия с каруци и развяват знамена..."

В 1946 г. с Делка Тенева и други активни земеделци се събираме в селото на седенки. Тя казва- аз ще ушия знаме. И като ни подгониха комунистите, аз от страх го зазидах в стената до 1989 г."

Младите земсисти, като бай Теню все още не подозират, че новата комунистическа власт не само ще ги преследва, но и ще иземе земите, добитъка и инвентара им.

Комунизмът дойде от вън насила,
наложи страха, лъжата, терора.
Половин век виси въже на бесило,
за да плаши непокорните хора.

"Особено остра борба между земсистите и ремсисти течеше в гимназията след обесването на Никола Петков през 1947 г.- продължава бай Теню.- Ние бяхме 6 паралелки. Нашата класна стая беше в избата. винаги имахме спорове с ремсистите. Регионът общо взето се делише така на запад от Хасково, селата Гарваново, Татарево и другите имаше повече привърженици на РСМ

а в селата на изток и юг Брод, Узунджово и другите имаше повече ученици привърженици на ЗМС. Непрекъснато избухваха големи разправии. Ние защитавахме правото на частната собственост и земеделско управление, а ремсистите проповядаха за обединяване на земята. Помагахме тайно на земеделски стопани, които са пратени в концлагерите.

...Моето семейство беше последно останало извън сформираният ТКЗС до 1956 г. Дядо ми много пъти биваше арестуван и насилван, за да влезе в кооператива. Последният път през 1956 г., когато го арестуват и го държат 4 месеца в ареста в мазето, до колене във вода. Той беше 66-годишен - як 100-килограмов човек, но когато се върна беше станал 50 килограма. Разпитвал го е Делчо Шопа - известен хасковски комунист. Когато го пуснаха, изтормозен, той махна с ръка и рече - записвайте се в ТКЗС..."

Бай Теню приключва разказа си и насълзените му очи ни посочват знамето на дружбата, което подарява на музея: „Ей за тая идея бяхме готови да умрем." А откакто съпругата му се спомина през 2000 г., бай Теню премисля миналото и в безсънните си нощи реди стих след стих:

НЕ МИ СЕ СПИ

Дъждовна нощ, а вънка лудо
дъждът по плочките плющи.
В тази нощ съм още буден.
Не идва сън, не ми се спи.
Седя в затоплената стая,
леглото кани ме и чака.
Времето лети с минути,
часовникът до мене трака.
Очи затварям, а пред мене две очи
с цвета на сините простори.
В гърдите пламъче трепти,
Тя каза снощи, че ме люби
и тъй не ми се спи.

На починалата си съпруга бай Теню записва най-тъжните редове на самота и разкаяние. Често тя оживява в сънищата му за миг и пак е до него красива и мълчалива, точно каквато я помни. В десетките стихове, които той посвещава на най-близкия човек се редуват удоволствие, болка и признателност, сякаш продължава да доказва своята неизмерима любов: „моя хубава старице, влюбен съм във теб!" А романтичната, неостаряваща и търсеца душа на 90 годишния бай Теню вдъхновява отговорите на твърде сложните въпроси за живота, любовта и смъртта:

Теню Янчев

САМ
/6 април Благовещение, 10 години
от смъртта й/

На гробищата бях пълна тишина.
Като че ли някъде нещо се спори,
а само моята жена
не иска да ми проговори.

Дали не плащам тежък грях,
че додето беше още жива
я посълчавах и корях
и сега е мълчалива.

Тя твърде дълго с мен живя,
защото беше търпелива.
Сега под гробната трева
е станала и мълчалива.

Когато Бог ни събере,
а това все някога ще стане,
нека да говори без да спре,
че страшно е като престане.

ПРОЗРЕНИЕ

По пътищата някъде ще падна,
завинаги останал без адрес.
Земята за поезия е жадна,
за жива плът във миг злочест.

Прегърнала ме, тя ще ме приеме,
тъй както е било от памти век.
Със сетни сили ще ме пита
защо страхът нарича се човек.

Какво да отговоря, коленичих,
потънал във земята чак от срам,
че никоя молитва не отричам,
прозрение достигнал ли си сам."

*Д-р Красимира Узунова, д-р
Веселина Узунова, РИМ-Хасково*

ПРЕДИ ТРИДЕСЕТ ГОДИНИ

На 21 януари 1990 г. в Клуба на културните дейци в гр. Димитровград се състоя учредителна конференция за възстановяване на БЗНС „Никола Петков", който беше забранен със закон през 1947 г.

Залата беше препълнена от земеделци „Никола Петковисти" и симпатизанти. Конференцията се водеше от Иван Стефанов и Марин Гочев. Открита беше от най-възрастния земеделец „Никола Петковист" Ради Точев, който с една много емоционална реч въодушеви аудиторията. Последваха много въпроси и изказвания.

В края на конференцията се избра временно общинско ръководство със задача да възстанови дружбите на БЗНС „Никола Петков" във всички населени места и в шестте квартала на града.

Благодарение на „Клуба на репресираните", който беше създаден през 1989 г., дружбите на БЗНС „Никола Петков" бяха възстановени на 15 януари 1990 г., когато беше отменена забраната на БЗНС „Никола Петков".

Един от участниците:
Тако Караиванов

Събранието в Димитровград

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

РЕДАКТОРИ:

Габриела Цанева
Кирил Назъров
Маргарита Дукова

Предпечат: *gabriell-e-lit*

контакти:

София, 1000
бул. „Дондуков" №38;
gabrielle@mail.bg
kiril_draguch@abv.bg

интернет:

litzemedelskozname.free.bg
litzemedelskozname.blogspot.com
litzzname.blog.bg
litzemedelsko_zname@mail.bg